

a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 9 Co 93/2014 z 21. apríla 2016 (ďalej aj „namietaný rozsudok“).

2. Zo sťažnosti a z pripojených príloh vyplýva, že Okresný súd Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 146/2012 rozsudkom z 25. septembra 2013 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) zamietol návrh sťažovateľov, ktorým sa proti Slovenskej republike, zastúpenej Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky, Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky a Generálnou prokuratúrou Slovenskej republiky, domáhali náhrady škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím a nesprávnym úradným postupom orgánov štátu. Za nezákonne rozhodnutie označili uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. IV. ÚS 4/02-24 z 23. augusta 2002. Nezákonný postup videli sťažovatelia (v označenom konaní „navrhovatelia“) v nevykonaní žiadneho účinného opatrenia na zabezpečenia ich práv ako poškodených v trestnom konaní v období rokov 1999 až 2003 vyšetrovateľom Okresného úradu vyšetrovania Policajného zboru Bratislava V a dozorujúcim prokurátorom Okresnej prokuratúry Bratislava V.

3. Proti uvedenému rozsudku okresného súdu podali sťažovatelia odvolanie, v ktorom namietali, že okresný súd sa nevysporiadal s viacerými skutkovými a právnymi otázkami nastolenými sťažovateľmi, ktoré mali pre rozhodnutie veci podstatný význam. Jednou z nich bola otázka extenzívneho výkladu ustanovenia § 1 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom, v dôsledku čoho by dospel okresný súd k záveru, že štát nesie zodpovednosť aj za nezákonné rozhodnutie ústavného súdu, ktoré nebolo zrušené. Podľa navrhovateľov orgány činné v trestnom konaní nepostupovali v súlade s § 17 ods. 2 písm. c) zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov, § 2 ods. 4 Trestného poriadku a § 47 ods. 1 Trestného poriadku, teda postupovali nezákonne, ak nezaistili majetok obvineného na účely uspokojenia nárokov poškodených – navrhovateľov. V odvolaní namietali nevykonanie navrhnutého dôkazu, a to oboznámenie sa s obsahom celého trestného spisu, nesprávne skutkové zistenia a nesprávne právne posúdenie veci. Rozsudok okresného súdu považovali za arbitrárny.

4. Krajský súd rozsudok okresného súdu potvrdil ako vecne správny podľa v tom čase účinného § 219 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“).

5. Sťažovatelia v sťažnosti uviedli, že „... *Odvolací súd, obdobne ako súd prvého stupňa, sa v odôvodnení svojho rozhodnutia vôbec nevysporiadal s viacerými skutkovými a právnymi otázkami nastolenými sťažovateľmi, ktoré mali pre rozhodnutie veci podstatný význam. Navyše, viaceré konštatovania uvedené v rozsudkoch oboch všeobecných súdov vyznievajú značne zmätočne a nelogicky.*

Sťažovatelia v odvolaní proti predmetnému rozsudku prvostupňového súdu v prvom rade namietali nesprávnu interpretáciu a aplikáciu § 1 ods. 1 a § 4 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. prvostupňovým súdom... Odvolací súd sa v tejto časti stotožnil s právnym názorom sťažovateľov, keď v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že na rozdiel od súdu prvého stupňa dospel k záveru, že uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 4/02 spĺňa znaky nezákonného rozhodnutia.“.

6. Odôvodnenie namietaného rozsudku považovali sťažovatelia za zmätočné v časti, v ktorej sa krajský súd stotožnil s konštatovaním okresného súdu o preukázaní nesprávneho úradného postupu orgánov činných v trestnom konaní. Z obsahu rozsudku okresného súdu totižto nevyplýva, že by okresný súd konštatoval nesprávny úradný postup orgánov činných v trestnom konaní. Práve naopak, okresný súd uviedol, že „*efektívnosť a rýchlosť orgánov činných v trestnom konaní, generálnej prokuratúry nie je oprávnený preskúmať súd v konaní o náhrade škody podľa zákona č. 58/1969 Zb., ale len Ústavný súd SR na podklade ústavnej sťažnosti*“.

7. Z obsahu sťažnosti ďalej vyplýva, že «... *Podľa názoru odvolacieho súdu sťažovatelia v súdnom konaní preukázali splnenie prvej zákonnej podmienky pre vznik nároku na náhradu škody podľa zákona č. 58/1969 Zb., t. j. existenciu nezákonného rozhodnutia (Ústavného súdu Slovenskej republiky) a nesprávneho úradného postupu (orgánov činných v trestnom konaní), nepreukázali však splnenie ostatných dvoch zákonných podmienok, teda existenciu škody a príčinnú súvislosť medzi nezákonným rozhodnutím, resp. nesprávnym úradným postupom a vznikom škody.*

Pokiaľ ide o otázku preukázania existencie škody, podľa názoru odvolacieho súdu sťažovatelia nepreukázali platobnú schopnosť obchodnej spoločnosti [REDACTED] v rozhodujúcom období, a teda reálnu vymožitelnosť ich nárokov... Uvedené konštatovania odvolacieho súdu vychádzajú zo zjavne nedostatočne zisteného skutkového stavu veci, nesprávnych právnych úvah a vyznievajú nezrozumiteľne a zmätočne.

Odvolací súd, obdobne ako súd prvého stupňa, v odôvodnení svojho rozhodnutia používa termín „rozhodujúce“, resp. „rozhodné“ obdobie, pritom rovnako ako súd prvého stupňa, nijako bližšie nešpecifikuje, aké konkrétne obdobie týmto termínom označuje. Uvedenú skutočnosť vo vzťahu k rozsudku súdu prvého stupňa sťažovatelia výslovne namietali vo svojom odvolaní...

Sťažovatelia existenciu vzniku škody odôvodnili svojimi nárokmi, ktoré si ako poškodení presne v špecifikovaných sumách uplatnili v predmetnom trestnom konaní. Listinné dôkazy o uvedených peňažných sumách poskytnutých jednotlivými sťažovateľmi spoločnosti [REDACTED] resp. [REDACTED] sa nachádzajú v predmetnom vyšetrovacom spise, ktorí sťažovatelia z dôvodu hospodárnosti konania, ako aj z dôvodu autentickosti dôkazového materiálu, navrhli vykonať ako dôkaz, čo však súd prvého stupňa bez uvedenia akýchkoľvek dôvodov neurobil.

Námietku sťažovateľov o nevykonaní uvedeného navrhnutého dôkazu, ktorého vykonanie malo pre rozhodnutie veci nepochybne podstatný význam, odvolací súd odbil konštatovaním, že súd nie je viazaný návrhmi účastníkov na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Odvolací súd pritom v hrubom rozpore so skutočnosťou uviedol, že „... prvostupňový súd v odôvodnení svojho rozhodnutia nevykonanie dôkazov riadne odôvodnil“.

Sťažovatelia sú toho názoru, že ak by prvostupňový súd riadnym spôsobom vykonal nimi navrhnuté dôkazy, musel by dospieť k záveru, že nároky uplatnené sťažovateľmi na náhradu ujmy spôsobené nezákonným rozhodnutím a nesprávnym úradným postupom orgánov verejnej moci Slovenskej republiky sú dôvodné a opodstatnené.

Konštatovanie prvostupňového súdu, s ktorým sa stotožnil aj odvolací súd, že „k vzniku škody u navrhovateľov nedošlo v priamej príčinnej súvislosti s namietaným označeným nesprávnym úradným postupom, ale v priamej príčinnej súvislosti s trestnou činnosťou [REDACTED], za ktorú bol riadne odsúdený“, vychádza z nesprávneho právneho

posúdenia veci... Ako sme uviedli v návrhu na začatie konania, z obsahu predmetného trestného spisu vyplýva, že orgány činné v trestnom konaní nepostupovali v súlade s viacerými ustanoveniami právnych predpisov, najmä § 17 ods. 2 písm. c) zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre, § 2 ods. 4 Trestného poriadku (zákona č. 141/1961 Zb.) a § 47 ods. 1 Trestného poriadku, teda ich postup nemožno označiť inak ako postup nesprávny. Hoci najneskôr od začatia trestného konania v decembri 1999 malo a muselo byť orgánom činným v trestnom konaní zrejme, že ide „závažnú, rozsiahlu a zložitú vec“ s vysokým počtom poškodených osôb a s mimoriadne vysokou škodou, tieto orgány nevykonali žiadne opatrenia na zabezpečenie práva poškodených na náhradu škody...

Tvrdenie prvostupňového súdu, ktoré si osvojil aj odvolací súd, že „orgány činné v trestnom konaní nemali v rámci svojho postupu v kompetencii zakázať či obmedziť nebankovým subjektom podnikateľskú činnosť či uzatváranie zmlúv s občanmi“ je zjavne nesprávnym skutkovým a právnym posúdením veci. Ako ukázal nasledujúci vývoj, najmä od roku 2004, štátne orgány, tak v oblasti legislatívy ako aj v oblasti aplikácie práva, výrazným spôsobom obmedzili pôsobenie tzv. nebankových subjektov na trhu v Slovenskej republike, pričom vykonali viaceré preventívnych a represívnych krokov, ktoré zásadne zamedzili ďalšie poškodzovanie občanov týmito.... subjektmi.».

8. Sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd po predbežnom prerokovaní túto sťažnosť prijal na ďalšie konanie a aby vyslovil tento nálež:

„Krajský súd v Bratislave rozsudkom sp. zn. 9Co 93/2014-348 z 21. apríla 2016 porušil základné právo sťažovateľov na súdnu a inú právnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a článku 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 9Co 93/2014-348 z 21. apríla 2016 zrušuje a vec vracia Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

Krajský súd v Bratislave je povinný sťažovateľom zaplatiť náhradu trov právneho zastúpenia zvýšenú o daň z pridanej hodnoty v zákonom ustanovenej výške na účet spoločnosti BUZINGER & PARTNERS s. r. o., advokátska kancelária, so sídlom Námestie

*Martina Benku 15, 811 07 Bratislava, IČO: 47 253 401, vedený v Tatra banke, a. s.,
č. účtu: 2921908856/1100 do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“*

II.

9. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

10. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

11. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

12. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

13. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

14. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

15. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03).

16. Prvoradou úlohou ústavného súdu je ochrana ústavnosti, a nie ochrana zákonnosti, čo je prejavom doktríny, že všeobecný súd pozná právo („*iura novit curia*“). Je v právomoci všeobecných súdov vykladať a aplikovať zákony. Pokiaľ tento výklad nie je arbitrárny a je náležite zdôvodnený, ústavný súd nemá príčinu doň zasahovať (mutatis mutandis napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 50/04, IV. ÚS 238/05, II. ÚS 357/06). O zjavnú neodôvodnenosť alebo arbitrárnosť súdneho rozhodnutia ide spravidla vtedy, ak ústavný súd zistí interpretáciu a aplikáciu právnej normy zo strany súdu, ktorá zásadne popiera účel a význam aplikovanej právnej normy, alebo ak dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie, absentujú, sú zjavne protirečivé alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky, prípadne ak sú tieto dôvody zjavne jednostranné a sú v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (III. ÚS 305/08, IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

17. Sťažovatelia namietali arbitrárnosť rozsudku krajského súdu a okresného súdu, ich zmätočnosť a nelogické závery. Výhrady mali predovšetkým k nešpecifikovaniu tzv. „rozhodného obdobia“, v ktorom ako účastníci konania mali preukázať platobnú schopnosť spoločnosti, do ktorej vložili svoje finančné prostriedky, a tiež k nevykonaniu dôkazu oboznámením sa s vyšetrovacím spisom, obsahom ktorého boli listiny preukazujúce poskytnutie finančných prostriedkov sťažovateľmi v prospech spoločnosti [REDACTED]. Trvali na tom, že ak by orgány činné v trestnom konaní postupovali v súlade s ustanoveniami Trestného poriadku, resp. zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov, mohli tak objektívne zabrániť rozsahu vzniknutej škody a zmierniť následky, ktoré mala predmetná trestná činnosť na poškodených vrátane sťažovateľov.

18. Vo vzťahu k namietanej nešpecifikácii „rozhodného obdobia“ ústavný súd uvádza, že tzv. „rozhodné obdobia“ vymedzili časovo od decembra 1999 do apríla 2003 samotní žalobcovia v žalobe, čo vyplýva z odôvodnenia rozsudku okresného súdu v úvodnej časti. Pokiaľ sa konajúce súdy s týmto termínom stotožnili a používali ho bez ďalšieho v odôvodnení rozhodnutí, nie je možné ich rozhodnutia považovať za arbitrárne. Je ťažko uveriteľné, že daný pojem bol pre sťažovateľov zavádzajúci.

19. Súdy sa dôsledne vysporiadali s dôkaznou povinnosťou sťažovateľov na preukázanie solventnosti spoločnosti [REDACTED], resp. [REDACTED], čo nie je totožné s preukázaním výšky finančných prostriedkov vložených do spoločnosti na základe záväzkového vzťahu (v danom prípade podvodného), ako to ponímali sťažovatelia vo svojej sťažnosti. Preto odôvodnenie rozsudku krajského súdu v znení *„Odvolací súd v súlade so súdom prvého stupňa zastáva názor, že navrhovatelia nepreukázali reálnu existenciu škody. Navrhovatelia boli akcionármi spoločnosti [REDACTED], ich nároky voči spoločnosti mali súkromnoprávny charakter a so statusom akcionára sa spája aj podnikateľské riziko a preto nie je možné štát považovať za univerzálneho sukcesora náhrady škody, ktorá vznikne akcionárovi obchodnej spoločnosti v súvislosti s činnosťou obchodnej spoločnosti či v dôsledku trestnej činnosti jej konateľa. Navrhovatelia tiež nepreukázali samotnú existenciu škody, keď nepreukázali platobnú schopnosť obchodnej spoločnosti [REDACTED] v rozhodujúcom období a teda reálnu vymožitelnosť ich nárokov. Krajský súd v Bratislave*

Uznesením č. k. 9 K 231/00-208 zo dňa 25.4.2002 právoplatným dňa 10.6.2002 zamietol návrh na vyhlásenie konkurzu na majetok dlžníka [REDAKOVANÉ] pre nedostatok majetku. Navrhovatelia nepreukázali solventnosť spoločnosti v rozhodujúcom období, keď s obsahu spisu vyplýva, že k nesolventnosti spoločnosti došlo ešte pred tým, ako bolo vydané nezákonné rozhodnutie Ústavného súdu SR, resp. došlo k prietahov orgánmi činnými v trestnom konaní. Odvolací súd zastáva názor, že škodu a jej výšku nie je možné stotožniť s výškou vkladu akcionára do spoločnosti prostredníctvom upísania akcií...

Okolnosť, že navrhovatelia pre nezákonné rozhodnutie ÚS SR a v konaní pre nečinnosť orgánov činných v trestnom konaní nedosiahli včasné vydanie rozhodnutia je nepriaznivým následkom nezákonného rozhodnutia ÚS SR, resp. nesprávneho právneho postupu orgánov činných v trestnom konaní, ale samé o sebe škodu nepredstavuje. O majetkovú ujmu, ktorá je odškodniteľná podľa zákona č. 58/1969 Z. pôjde len vtedy, ak nevydanie rozhodnutie v trestnej veci malo dopad do majetkovej sféry navrhovateľov, čo ale v konaní preukázané nebolo...

... ak by aj ÚS SR vyhovel sťažnosti a vydal rozhodnutie, v čase kedy to požadovali navrhovatelia, t. j. v roku 2002 /sťažnosť doručená 1.8.2002/ neznamenovalo by to automaticky uspokojenie ich nárokov, lebo v tomto čase /25.4.2002/ bol zamietnutý návrh na vyhlásenie konkurzu spoločnosti [REDAKOVANÉ] pre nedostatok majetku. Rozhodnutie resp. nerozhodnutie ÚS SR nie je spôsobilé spôsobiť navrhovateľmi tvrdú škodu, pretože vzhľadom na charakter rozhodnutia ÚS SR o sťažnostiach, by tento len mohol konštatovať prípadné porušenie ústavných práv a mohol by prikázať orgánom činným v trestnom konaní konať, avšak nemohol by im prikázať konať konkrétnym spôsobom napr. vykonaním konkrétnych zabezpečovacích úkonov...“, v nadväznosti na odôvodnenie rozsudku okresného súdu v znení „To, že zo strany orgánov činných v trestnom konaní došlo k rozsiahlemu a dlhotrvajúcemu vyšetrovaniu predmetnej veci, neznamena automaticky to, že ak by toto vyšetrovanie trvalo kratšie, došlo by k uspokojeniu nárokov akcionárov. Predpokladom pre také tvrdenie je preukázanie solventnosti spoločnosti v rozhodujúcom období, čo v tomto prípade nebolo zo strany navrhovateľov splnené. Navrhovatelia nepreukázali, či by v prípade kratšieho vyšetrovania došlo k vyplateniu vkladov akcionárov a ak áno, v akej výške...“, je výstižné, zrozumiteľné a ústavne udržateľné.

20. Za zjavne neopodstatnenú považoval ústavný súd námietku sťažovateľov týkajúcu sa nedostatočného zdôvodnenia nevykonania dôkazu oboznámením vyšetrovacieho spisu, ktorý mal slúžiť na preukázanie oprávnených nárokov sťažovateľov. Z obsahu rozsudkov vyplýva, že samotné vloženie finančných prostriedkov sťažovateľmi do spoločnosti nebolo sporné, preto nevykonaním takéhoto dôkazu nebolo sťažovateľom upreté právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

21. Krajský súd sa náležitým spôsobom vysporiadal aj s príčinnou súvislosťou medzi tvrdým nezákonným rozhodnutím, nesprávnym úradným postupom a škodou vzniknutou sťažovateľom (pozri bod 19). Potom aj námietka sťažovateľov, že trestné konanie bolo vedené neefektívne, je z hľadiska namietaného civilného konania bez právnej relevancie.

22. Na základe uvedeného ústavný súd sťažnosť sťažovateľov odmietol pri predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú. Vzhľadom na výsledok konania sa ústavný súd ďalšími procesnými návrhmi sťažovateľov nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. novembra 2016